

Hradecký

22°C | 11°C
 |

DNES Hradec Králové, Trutnov, Náchod, Jičín, Rychnov nad Kněžnou

21°C Počasí v kraji více informací →
 pocasi.idnes.cz

hradec.idnes.cz

Zahradník nahrazuje malým čápům mámu

Tomáš Plecháč
 redaktor MF DNES

MLADÉ BUKY Šestatřicetiletý Šándor Havrán z Mladých Buků na Trutnovsku se žije jako zahradník. V posledních dnech musí kromě své práce stíhat ještě brigádu. Krmí mláďata čápa bílého, která po smrti matky zůstala pouze s otcem Bukáčkem.

Třikrát denně leze po hasičském žebříku na 12metrový sloup a stále hladovým ptáčatům servíruje ryby a malé myši. S krměním mu pomáhá kamarád Jiří Zeman. Bez jejich pomoci by čápata celkem jistě zahynula.

Podle odborníků je to výjimečný experiment, na výsledek netrpělivě čekají ornitologové z celé republiky. Příběh čápů z Mladých Buků vzbudil obrovský zájem veřejnosti i médií. A také velkou vlnu solidarity. Na transparentním účtu se za pár dní sešlo půl milionu korun.

„Bylo mi jich líto“

Do života rodiny čápů, která se uhnízдила na sloupu u rodinného domu v Mladých Bukách, zasáhla tragédie. Matka čtyř čerstvě vylíhnutých mláďat shořela na drátech vysokého napětí. Samec, jemuž lidé říkají Bukáček, zůstal na péči o potomky sám. V prvních dnech života přítom vyžadují neustálou přítomnost rodiče a zároveň stálý přísun potravy. Takový zápah samec nemůže zvládnout. Pud ho nutí zůstat na hnízdě a čekat, až ho vystřídá samice. Nejslabší mláďe Bukáček vyhodil z hnízda.

„Čáp musí malá mláďata zahřívát, chránit před deštěm, okolními čápy i predátory a současně jim nalovit potravu. Je to týmová práce. Pokud tam druhý rodič chybí, jeden to nemůže zvládnout,“ vysvětluje ornitolog David Číp z organizace ochránců přírody Jaro Jaroměř, která se záchranou mladých čápů v Mladých Bukách pomáhá.

Roli dočasného náhradního rodiče přijal Šándor Havrán. Před čtyřmi lety na jaře se čápi vrátili na cihlový komín u domu, kde odmala žije. Protože rodina komín potřebovala, hnízdo už na podzim přestěhoval na 12 metrů vysoký stožár, který zahradník svařil ze sloupů staré lanové dráhy. Po úhynu samice mu obec minulý týden zapůjčila hasičský žebřík, a po něm třikrát denně šplhá nahoru a nosí do hnízda potravu. „Bylo mi mláďat líto, chtěl jsem jim jen pomoci,“ říká zahradník skromně.

Čápata denně spolykají desítky rybek. Každou plotičku musí Šándor Havrán nejprve zabít, do plastové krabičky k nim přidává i několik rozmrazených holátků. Čápům je servíruje ráno, kolem poledne a navečer. „První dny samec vždycky couvl na druhou stranu hnízda a když jsem byl ještě blíž, tak odletěl. Kroužil kolem nebo došel na střechu a pozoroval mě. Teď tam nosím krmění, když už v hnízdě není,“ popisuje. V poledne kvůli tomu jezdí domů z Vlčic, kde má zahradnictví. Vždy vyčkává, než Bukáček odletí. Někdy pár minut, jindy třeba hodinu. Dopravit svačinu do hnízda je otázkou několika okamžiků.

S přikrmováním čápů mu pomá-

V Mladých Bukách se odehrává ojedinělý experiment. Přikrmování čápů mláďat, která přišla o matku, vzbudilo mimořádný ohlas a solidaritu.

Samec Bukáček se stará o tři mláďata. Po nedávném úmrtí samice mu s péčí o ptáčata pomáhají dobří lidé. Foto: Tomáš Plecháč

Solidarita je neuvěřitelná. Jezdí sem i z velké dálky, třeba z Litomyšle.

Zachránce Šestatřicetiletý Šándor Havrán z Mladých Buků pracuje jako zahradník. Nyní pomáhá zachránit tři čápi mláďata. Foto: Tomáš Plecháč

Podle chatu víme, že nás sleduje spousta lidí z Polska, Kanady, Švýcarska i Finska.

há spolužák ze základní školy Jiří Zeman, který vloni k hnízdu instaloval kameru a zařídil živý přenos na YouTube. Ani jemu výšková práce nedělá problémy, žije se totiž instalováním satelitní techniky: „Šándor jako zahradník leze po stromech, já zase po střechách. Ve výškách se pohybuje běžně, takže nám to ani nepřijde. Jen jsme příliš nevěřili tomu žebříku, který už má něco za sebou. Na dvou místech jsme ho proto přikurtovali ke sloupu, a je to úplně v pohodě.“

Půl milionu korun na krmění

První várku krmiva přivezla pracovnice jaroměřské záchrané stanice. Další ryby sehnali mladobučtí hasiči, kteří zároveň půjčili nádrž a starají se o výměnu vody. Bývalí spolužáci krmění kupují a čím dál častěji ho nezištně přinášejí také dobrovolníci. „Solidarita lidí je neuvěřitelná. Jezdí sem i z velké dálky, třeba z Litomyšle. Krmiva máme zatím dost,“ pochvaluje si Šándor Havrán.

Založili transparentní účet, aby lidé mohli na jídlo pro čápy přispívat. Výsledek? Dárci během 24 hodin poslali 300 tisíc korun, tento týden vybraná suma překročila hranici půl milionu.

„Mysleli jsme si, že vybereme pár stovek nebo tisíc. Tohle vůbec nikdo nečekal. Rozhodli jsme se, že peníze, které nepoužijeme, věnujeme organizaci Jaro Jaroměř. Žádné peníze za to nechceme,“ zdůrazňuje zahradník. „Svět je jsem nedával moc nadějí, ale dobrosrdečnost tady pořád je, jen ji lidé asi nedávali moc najevo,“ dodává Jiří Zeman.

Bukáček i mláďata příkladně spolupracují a proti přítomnosti člověka v hnízdě od začátku nijak neprotestují. „Každý jedinec na člověka reaguje jinak. Je fajn, že v tomto případě je to bez problémů. Mohlo by to dopadnout dobře,“ míní David Číp. Ornitologové byli připraveni v případě komplikací čápata odebrat, převést do jaroměřské záchrané stanice a potom adoptovat do jiného hnízda.

Lavor s rybami na střeše

Přikrmování by mělo trvat co nejkratší dobu. Jakmile samec začne létat za potravou do větší vzdálenosti a ptáčata vydrží na hnízdě sama, žebříková vynáška už nebude potřeba.

„Naši snahou je potom přikrmovat čápa přímo v místě, kam chodí lovit. Ale už ne na hnízdě, aby mláďata nebyla v kontaktu s člověkem,“ naznačuje ornitolog. Kromě rybek a holátků se větší čápi přikrmují křečky. Šándor Havrán už na střechu dílny umístil lavůrek s živými rybami, ale Bukáčka se zatím nalákat nepodařilo. Nepomohlo ani přemístění nádoby na sousední rodinný dům.

Příběh záchranu ptačích mláďat vzbudil nevidanou mediální pozornost. V Mladých Bukách se denně střídají televizní štáby a zástupci tisku. Živý přenos z kamery na YouTube obvykle sledovalo pár desítek skalních fanů, teď jich je běžně přes půldruhé tisíce. Odpolední krmení pozoruje online až dvojnásobek. Neobvyklá čápi story se po sociálních sítích rozletěla do celého světa. „Nechápu, jak to je možné, že nás sleduje spousta lidí z Polska, taky z Kanady, Švýcarska nebo Finska,“ poznamenává Havrán. Video z přikrmování za týden zhlédlo 120 tisíc lidí.

Stejně šokující byl zájem médií. Články o přikrmování čápů se objevily ve švýcarském tisku, a dokonce v zámoří. „Kontaktovaly nás finské noviny, francouzská tisková agentura nebo londýnská BBC. Když jsem objevil článek o nás v Jihoafrické republice, měl jsem z toho husí kůži. O žádnou pozornost jsme neusilovali, všechno to děláme pro ty tři malé a jednoho velkého čápa, ale díky sociálním sítím se to bleskově rozšířilo,“ říká Jiří Zeman.

Na drátech vysokého napětí v České republice ročně uhynou tisíce ptáků. Místo, kde přišla o život mladobučká samice, by se mělo dočkat zabezpečení. „Už jsme jednali s Čezem, aby se na místě, kde čápice umřela, i v okolí instalovali ptákosedy,“ uvádí starostka městyse Lucie Potůčková (nestraník).

Zachraňte všechny, chtějí lidé

O partnerku přišel Bukáček už vloni na jaře, samice zahynula krátce poté, co snesla dvě vajíčka. Ornitologové je odebrali a umístili do umělé líhny na záchrané stanici. Tentokrát se rozhodli ptáčata v hnízdě ponechat. Jejich odebírání a pozdější adopce do hnízd jiných čápů má svá rizika. Čápi si mimo jiné mohou přilížit zvyknout na člověka a ztratit přirozenou plachost. „Oproti loňskému roku je situace odlišná. Tentokrát když samice zemřela, mláďata už byla vylíhnutá a zároveň se našel člověk, který je ochotný se o ně starat. Chtěli jsme to zkusit, i když je to zatím nevyzkoušený postup, který také není bez rizika,“ říká předseda Jaro Jaroměř.

Ornitologové a pracovníci záchraných stanic podle něj čekají, nakolik se mladobučký experiment osvědčí a zda by takto bylo možné postupovat i v budoucnu. Mladobučký případ má ale také svá negativa. Díky tomu, že řadu hnízd monitorují kamery a lidé je mohou sledovat online 24 hodin, jsou mnohem citlivější a častěji se dožadují intervence člověka.

„Lidé po nás teď chtějí, abychom přikrmovali čápata na všech hnízdech a zasahovali do přírody daleko víc, než je zdrávo. K tomu ale opravdu není důvod,“ upozorňuje David Číp. Pokud se o mláďata stará zdravý pár, nejsou žádné vnější zásahy potřeba. Naopak by prý mohly způsobit víc škody než užitek. Úmrtí slabších mláďat je běžný jev. Fatální však může být pro čerstvě vylíhnuté ptáky dlouhodobý déšť. „Takhle to ale zkrátka v přírodě chodí a má to své opodstatnění. Kdo takový pohled nezvládne, neměl by se na to dívat,“ tvrdí odborník.

Na vychovatele šel s nožem od příboru, dostal 6,5 roku

HRADEC KRÁLOVÉ Krajský soud v Hradci Králové potrestal valdického vězně Gabriela Nagyho dalším 6,5ročním vězením. Za to, že poslal vychovatelům výhrůžné vzkazy a jednoho se pokusil bodnout příborovým nožem. Jeho tresty tak v součtu vyprší až v roce 2039.

Předseda senátu Miroslav Veselský poslal třicetiletého Nagyho za pokus o ublížení na zdraví a za vyhrožování úřední osobě do věznic s ostrahou. Rozsudek je pravomocný. Obhájkyň se po poradě s obžalovaným vzdala práva na odvolání stejně jako státní zástupkyně.

Vězeň, který byl roku 2018 odsouzen za pokus o vraždu spoluvězně, vyhrožoval v květnu 2020 třem vychovatelům z valdické věznic. V jednom dopise psal, že vyrobí oštěp a napichne prvního. Když dostal kázeňský trest a měl se k němu vyjádřit, napsal vulgárně o druhém vychovateli, že přístě ho polije vařící vodou. Tak ostatně už v minulosti napadl spoluvězně.

Když měl pocit, že věznic neřeší incident se zbrani, vyhrožoval třetímu vychovateli. Psal, že mu chce probodnout obličej, že se inspiruje krevní mstou podle Cosa nostra a vystřelí mu mozek z hlavy. „...Toužím tě polit vařící vodou, abys odjel si odpočinout do Prahy na V. popáleninové centrum...“ napsal obžalovaný, který poslal i na 1. oddělení pražské policie dopis, že na dva vychovatele pošle profesionálního zabijáka.

Vůči třetímu však nezůstal jen u slov. Když za ním vychovatel přišel na celu kvůli korespondenci, Nagy mu za katem vyhrožoval s improvizovanou zbraní, kterou si vyrobil z kusu dřevěného rámu, do něhož dal střep ze zrcadla. „Jestli mně nedáš televizi nebo nezařídíš přemístění, tak ti urážnu hlavu,“ řekl podle obžaloby. Tehdy však zbraň odložil.

Nejzávažnější incident se stal v polovině června 2020, když vychovatel přišel za Nagyem, aby mu dal podepsat měsíční výpis osobního konta. Jak se přiblížil k vytěšnovacímu katru, recidivista na něj prudce zaútočil příborovým nožem s plastovou rukojetí, jehož čepel dlouhá 7,7 centimetru byla zbrusuha na ostré špičce. Přitom mu hřích zabítil. Jen shodou okolností a díky rychlé reakci vychovatel uskočil. Za stejný čin, tedy těžké ublížení na zdraví, byl odsouzen k šestiletému vězení už v roce 2014. Tento trest vykoná loni. (tů)

Studenti uspěli v evropské olympiádě

HRADEC KRÁLOVÉ Dva týmy složené z nejtalentovanějších studentů českých středních škol soutěžily v přírodovědných úlohách na Evropské olympiádě experimentální vědy. Čeští studenti, kteří se z hradecké univerzity na dálku utkali se soupeři z dalších 18 zemí, vybojovali ve své kategorii zlatou a bronzovou medaili. V absolutním pořadí obsadil český tým 5. místo. „Úkoly byly intelektuálně náročné a vyžadovaly velkou míru týmové spolupráce,“ uvedl Jan Kříž z Univerzity Hradec Králové, který byl koordinátorem akce.

Jejím cílem je rozvíjení mladých vědeckých talentů. Vítězové později často studují na prestižních školách a věnují se vědecké kariéře. Příští rok bude olympiádu hostit Univerzita Hradec Králové. (poš)